

MILUJĄCY (120) *part praes act*

miłujący (116), **mielujący** *Calep* (3), **miłując** (1) *HistJóz* B4.

W *miel-* e z tekstu nie oznaczającego é.

sg *m N* miłujący (34). ◇ *G* miłując(e)go (9). ◇ *D* miłując(e)mu (1). ◇ *A* miłując(e)go (3). ◇ *I* miłującym (2). ◇ *L* miłującym (1). ◇ *V* miłujący (2). ◇ *f N* miłując(a) (1), miłując (1). ◇ *G* miłując(e)j (1). ◇ *n N* miłując(e) (1). ◇ *A* miłując(e) (1). ◇ *pl N m pers* miłując(e) (19). ◇ *G* miłujących (11). ◇ *D* miłującym (12). ◇ *A m pers* miłując(e) (11). ◇ *I m* miłując(e)mi (4) *BudBib*, *BudNT*, *ModrzBaz*, *SkarKaz*, miłującymi *KuczbKat* (2). *m i f* miłującymi (1). ◇ *V m pers* miłujący (3).

Sł stp s.v. miłować, Cn, Linde brak.

1. *Pragnący, by komuś było dobrze, dbający, troszczący się o kogoś* (39) : *KrowObr* 163v; *KuczbKat* 280 [2 r.]; *GrabowSet* F; *Więcey* miłującemu/ *więcey* odpuszczając. *WujNT* 218.

miłujący kogo (30): *Pius*, *Pobożny/ Miłujący* rodzice/ *I* słuchający *św*ych rodziców y *inych* *śt*arłzich. *Mącz* 301c; *Publicola*, *Myłujący* [!] *poł*polstwo/ *Láskaw* będący ná *poł*politego *czł*owieká/ *też* *rad* *miedzy* *ludź*my *byw*ający. *Mącz* 329b, 276c, [297]c, d, 301c, 502b; *HistRzym* 98; *GrzegŚm* 66; *Bo* *ie*śli *mił*uiecie *mił*ujące *was* [*si enim dilexeritis diligentes vos*]/ *ktor*ą *zap*lątę *ma*ćie. *BudNT* *Matth* 5/46, *Tit* 1/8; *ModrzBaz* 67v; *SkarŻyw* 261, 329; *GrabowSet* A2; *LatHar* 133. *Cf Wyrażenia.*

W połączeniach szeregowych (przy wyliczaniu cech ujemnych) (3): *Abowiem* będą *ludź*ie *ł*ami *sie*bie *mił*ujący [*homines se ipsos amantes*]/ *ł*ákomi/ *chł*ubni/ *pył*zni/ *zł*orzeczący/ *rodzicom* *niepo*śłufzni/ *niewd*zięczni/ *niepobożni*. *BibRadz* 2.*Tim* 3/2; *BudNT* 2.*Tim* 3/2; *WujNT* 2.*Tim* 3/2.

W przeciwstawieniu: »miłujący ... *nienawidzący*« (1): *Wd*zięczniey^łze *ł*ą *r*ány *mił*ującego/ *á* *ni*żeli *ł*agodne *poc*ółowanie *czł*owieká *nienawidzącego* [*Fidelia vulnera diligentis et multa oscula odio habentis*]. *BibRadz* *Prov* 27/6.

W charakterystycznych połączeniach: *miłujący barzo, prosto, szczerze, wiernie, więcej, zawisnie; miłujący bliźniego* (2), *brata, nieprzyjaciela, pospolstwo, sługi.*

Wyrażenia: »*o*czyznę *mił*ujący« [*szyk* 4:1] (5): *Pius* *in* *patriam*, *Mił*ujący *o*czyznę. *Mącz* 301c; *PaprPan* A4v; [P]HIŁOPOLI[TES] *To* *ie*st. [Mi]łóńnik *O*czyzny/ *á*lbo *o* *powin*[noś]i *dobrego* *obyw*átelá *O*czyźnie *dobrze* [c]hćącego y *on*ę *mił*ującego/ *krotki* *Tr*áktat. *Phil* B; *Wiem* że [...] *o* *obronie* *kr*áiow *Ru*łkich/ *mowili* *przed* *tym* y *pi*fáli *wiele* *ludzie* *dobrzy* y *o*czyznę *mił*ujący *VotSzl* B4, *kt.*

»*r*zecz *pospolit*ą *mił*ujący« (4): *Bo* *t*ák *ł*ą *wd*zięczne *w*żyt^łkim *dobrym* *á* *Rzecz*pośpolitą *mił*ującym [*rei publicae amantissimorum*] *dobre* *r*ády *ModrzBaz* 140, 28v, 56, 140.

»(sami) *sie*bie *mił*ujący« = *se ipsos amantes* *Vulg*, *PolAnt* (5): *t*ákowi *ł*ą *ś*iebie *tylko* *mił*ujący [*homines sui amantes*]/ *á* *w*śzelákiey *poc*źciwości *niegodni*. *ModrzBaz* 66v; *WujNT* 739. *Cf W* *po*łączeniach *szeregowych.*

α. *W funkcji rzeczownika* (1) : *Miękki* *rozum* *ie*st *mił*ującego, *á* *ka*żdemu *karaniu* *nie* *poddawa.* *BielŻyw* 140.

a. *O Bogu:* *troszczący się o ludzi, dbający o ich dobro* (2) : *W*iem/ *o* *Przednie* *wład*nący/ *Y* *niegodnym* *ł*ię *cz*uię *Twey* *ł*álki *pał*ający; *Lecz* *ć*ię *godnym* *n*áyduię *Bym* *ć*ię *cz*cił/ *mił*ujący/ *I*ák *od*

ftworzenia ma czczon być tworzący *GrabowSet Fv*; iákoś Pánie/ mocą niezwyćiężny/ Nas miłuiący/ w poćiechách potężny. *GrabowSet X*.

2. *Czczący, wielbiący Boga; posłuszny woli i przykazaniom bożym (27)* : *TarDuch C, C5; SeklPieś 20*; Boć Duch zły/ ma dołić ludzi w obłudności pokornych/ miltzających/ tzudnie mowiących [...] /iedno tylko ludzi miłuiących Páná Bogá/ fłowo iego prawdziwe/ y bliznych fwoich niema. *KrowObr C4, 163v*; Y obrał [*Judas*] kápłany nienágánione/ y zakon miłuiące [*libentes in lege*] ku oczýścienui ch. *BibRadz 1.Mach 4/42*; będą ludzie [...] Zdrayce/ fkwápliwí/ nádeći/ w rofkofzách fię kocháiący rádźzey niż Boga miłuiący [*amatores Dei*] *BibRadz 2.Tim 3/4, I 3; RejPosWstaw 42v; BudBib Ex 20/6*; mamy zá to/ że Wálzá K. M. iáko pan krześciianłki/ á fzczyrość fłowá Bożego miłuiący/ to wftyko dla chwały Bożey/ [...] vczynić będziez raczył. *BudBibKaw A3v; BudNT Eph 6/24; CzechRozm A2; SkarJedn A7, 249*; Bernárdyn/ wychowanie miał v ćiotki fwey Dyany/ żony Bogá miłuiącey y nabożney *SkarŻyw 458, 164, 305, 397, 544 marg*; KRześciánie prawdę Bożą práwie miłuiący [...] fzukayćiefz poćiefzenia/ z Kryftowá kazánia *ArtKanc I19, M6; LatHar 288, 629; KołakSzczęśl C*.

W charakterystycznych połączeniach: miłuiący szczerze; miłuiący (Pana) Boga (6), chwałę, prawdę (a. szczyrość) słowa bożego (2), zakon (3).

Wyrażenie: »miłuiący pełnym (a. uprzejmym) sercem« [szyk 1:1] (2): PatKaz III 145; O Iákiem ia miał kochánie Pánie w zakonie twym/ Závždy ie thák miłuiący vprzejmym fercem fwym *LubPs bb3v*.

3. *Odczuwający pociąg fizyczny do osoby płci odmiennej; rozpustnik (3)* : *Rivales, Dwa gamráci yednę miłuiący. Mącz 356d*; barzo podobna owey [*zazdrości*]/ ktora miedzy dwiemá iedną białą głowę miłuiącemi bywa [*rivalitati ... persimilis*]. *ModrzBaz 65v*.

a. *W funkcji rzeczownika (1)* :

*Szereg: »gamrat albo miłuiący« (1): Przydawa fie też ta niemoc z ośchnienia błonek ktore ferce okrażaią, á to połpolicie ludziom boiaznym przychodzi, takież gamratom albo miłuiącym *GlabGad E4v*.*

4. *Ceniący coś, chcący coś uprawiać, stosować; chcący coś posiadać, mający w czymś upodobanie, lubiący; amator Mącz, Vulg [co] (48)* : panye dzyewka ono moia ieft panna tzyftá á miłuiąc tzyftoftz ktora nigdy męza nye widzyła krom mnie *HistJóz B4*; PAw iefth ptak czudny á czudność miłuiący *FalZioł IV 21d, IV 26b, V 51v*; Iáko ludzie miłuiący fwiát y rofkofzy iego/ to fobie zá nawiętłze błogofławieńftwo przekládáyą. *LubPs cc6 marg*; Iáko tego połpolitego ziednoczenia Chrześciánin Rufki fwoie zbáwienie miłuiący czekác nie ma *SkarJedn [A *2], A2, 199, 383*; zdał mu fię człowiekiem świeckim á pompę miłuiącym. *SkarŻyw 118; CzechEp 97; Calep 516b, 1126b; LatHar 95, 596, 635, 667 SkarKazSej 686a marg, b marg*.

W połączeniach szeregowych (przy wyliczaniu cech dodatnich lub ujemnych) (9): KromRozm I B3v; GroicPorz b3; wybierz męże mądre/ boiące fie Bogá/ prawdę miłuiące/ á coby łákomftwem gárdzili *BielKron 32, 217, RejPosWstaw [41³]v*; Bo będą ludzie siebie miłuiący/ frebro miłuiący [*pecuniae cupidi*]/ hárdzi/ pyfzni/ bluznierze/ rodzicom niepoftłuzni/ niewdzięcznicy/ niezbożnicy *BudNT 2.Tim 3/2; CzechRozm 234v; SkarŻyw 357; WuNT 2.Tim 3/4*.

W formule modlitewnej (4): Krolowa wżytkich czyfstość miłujących modl fię zá námi. *LatHar* 505, 341, 473, 613.

W charakterystycznych połączeniach: miłujący wielmi (2); miłujący cnotę (cnoty) (2), cześć, czystość (10), mierność, pieniądze, poczciwość (2), prawdę (2), rozkoszy (4), sprawiedliwość, srebro, szczerość, świat, trzeźwość, wstyd, zbawienie (3).

Wyrażenie: »pokoj miłujący« [szyk 2:1] (3): gdyż on [krol polski] iest Pan miłujący pokoy/ á záchowanie przyiaćielłkie chce mieć/ Ikáżdym pánem Krześciánłkim wieczne *BielKron* 231, 217; *CzechRozm* 234v.

Szereg: »kochający się, miłujący« (1): ludzie wpczcziwości fię kochájące/ wftyd y trzeźwość y mierność miłujące *SkarKazSej* 698b.

W przen (1): RAcz nam też dać/ [...] ferce do słuźby świętey twoiey ochotne/ y w niey gorące/ do miłosierdzia łkłonne/ czyfstość ćielefną y dufną miłujące *LatHar* 453.

a. *W funkcji rzeczownika (13):* *PatKaz III* 103v; *KrowObr* 242v [2 r.]; *Honestatis appetentissimi*, Vczciwość miłuyáci. *Mącz* 295c, [297]d, 446d; *CzechEp* 12; *GrbowSet X*; *LatHar* 48; Bogáty y pieniądze miłuyáci/ pieniądzmi gárdzi. *SkarKaz* 457b, 456b.

W charakterystycznych połączeniach: miłujący cnotę, cześć, czystość (2), pieniądze, prawdę, proznowanie, skarb, sny, świebodę, uczciwość (2).

Wyrażenie: »pokoj miłujący« (2): *Togatus dicitur*, Miłosnik pokoyá/ Pokóy miłuyáci. *Mącz* 457a, 72c.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (2):* *Diligens*, Miłuyący. *Mącz* 187d; *Calep* 62b.

Wyraz omawiany (1): Naprzód z ftrony y. c. miłuyáci, rymuyáci, broniący *JanNKar* G2v.

Synonimy: 1. kochający się; 2. czczący, wielbiący; 3.a. gamrat; 4. kochający się; a. miłosnik.

Cf MIŁOWAĆ